

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**DE BASIS KWALITEIT VAN HET
PRIMAIR EN VOORTGEZET
ONDERWIJS IN CARIBISCH
NEDERLAND**

Utrecht, maart 2011

INHOUD

Inleiding 5

1 Basiskwaliteit in het primair en voortgezet onderwijs 7

- 1.1 Wat is basiskwaliteit? 7
- 1.2 Leerstofaanbod 7
  - 1.2.1 Primair onderwijs 7
  - 1.2.2 Voortgezet onderwijs 8
- 1.3 Onderwijstijd 9
- 1.4 Het schoolklimaat 11
- 1.5 Het pedagogisch-didactisch handelen 12
- 1.6 Zorg en begeleiding 13
- 1.7 Leerprestaties 14

2 Borging basiskwaliteit 18

- 2.1 Kwaliteitszorg 18
- 2.2 Onderwijskundig leiderschap 18
- 2.3 Schoolbestuur 19

3 Deugdelijkheidseisen en handhaving 21

4 Ondersteuning bij de implementatie 24

- 4.1 Ondersteuning vanuit het verbeterprogramma 24
- 4.2 Ondersteuning wetshandhaving 24

Inleiding

Vrijheid van Onderwijs

Een belangrijk uitgangspunt in de Nederlandse onderwijswetgeving is de in de grondwet verankerde Vrijheid van Onderwijs. Dit is een recht waardoor iedereen een school kan oprichten die past bij de eigen religieuze, levensbeschouwelijke en onderwijskundige overtuigingen. Ook mogen ouders – daar waar het kan – zelf bepalen naar welke school ze hun kind doen: een openbare of bijzondere school. Beide type scholen ontvangen geld van het Rijk.

Scholen moeten zich houden aan de onderwijswetten die voor de eilanden in Caribisch Nederland gaan gelden: voor het funderend onderwijs wordt dat de WPO BES, voor het voortgezet onderwijs: de WVO BES, voor het secundair beroepsonderwijs: de WEB BES en voor de voormalige sociale vormingsplicht (SVP) de Wet Sociale Kanstrajecten Jongeren (SKJ). In de wetten staat bijvoorbeeld dat het onderwijs aan kerndoelen moet voldoen en hoeveel uren er lesgegeven moet worden. Maar in die wetten staat niet hoe een school het onderwijs moet geven. Dat mag een school zelf bepalen. En elke school doet dat op een eigen manier.

De overheid stelt echter wel voorwaarden aan het onderwijs. Per slot van rekening wordt ons onderwijs van het belastinggeld betaald. Daarom zijn er wetten en regels waar scholen zich aan moeten houden – de zogenoemde *deugdelijkheidseisen*. De naleving van deze eisen door de scholen is een voorwaarde om door de overheid bekostigd te worden. Binnen deze wetten en regels mogen scholen wel zelf bepalen op welke manier ze lesgeven of hun zorg willen vormgeven. Ook mogen ze binnen deze voorwaarden zelf kiezen welke onderwerpen zij voor hun leerlingen belangrijk vinden en welke methodes en materialen ze daarvoor willen gebruiken.

Dezelfde grondwet regelt ook dat er toezicht is op het onderwijs. Het onderwijstoezicht heeft twee belangrijke taken, namelijk toezicht op 1) de naleving van de eerder genoemde deugdelijkheidseisen en op 2) de kwaliteit van het onderwijs. De kwaliteit van het onderwijs wordt in belangrijke mate geborgd door deugdelijkheidseisen maar ook door de mate waarin de scholen vormgeven aan de geboden onderwijsvrijheid. Om dit te kunnen beoordelen heeft de inspectie kenmerken geformuleerd waaraan de onderwijskwaliteit minimaal moet voldoen (basiskwaliteit). Deze *kwaliteitskenmerken* zijn gebaseerd op de Wet op het onderwijstoezicht, die ook voor Caribisch Nederland geldt (WOT BES) en komen soms overeen met de deugdelijkheidseisen uit de sectorwetten.

Er zit wel een verschil tussen de naleving van deugdelijkheidseisen en de naleving van de kwaliteitskenmerken.

Deugdelijkheidseisen zijn bij of krachtens de wet vastgestelde, objectiveerbare criteria die voor alle scholen in de betreffende sector gelijkelijk gelden. Het toezicht daarop voert de inspectie uit. Het is aan de minister om te beoordelen of de deugdelijkheidseisen zijn nageleefd. Deugdelijkheidseisen zijn voor de instellingen juridisch bindend; bij niet naleving van deugdelijkheidseisen kan de minister sancties opleggen. Voorbeelden van deugdelijkheidseisen zijn: de eisen die worden gesteld aan de bevoegdheid van docenten of aan de uren onderwijs die per jaar moeten worden gegeven.

Kwaliteitskenmerken zijn geen vooraf aan de scholen te stellen prestatie-eisen. Hun concrete inhoud wordt niet vastgesteld bij of krachtens wettelijk voorschrift, maar

door de inspectie in een bij beleidsregel vast te stellen toezichtkader. In juridische zin binden zij de instellingen derhalve niet; wordt aan de kwaliteitskenmerken niet voldaan, dan kan dat niet leiden tot sancties. Is aan de kwaliteitskenmerken volgens de inspectie niet voldaan, dan zal het (negatieve) inspectieoordeel gepubliceerd worden, en bestaat er de mogelijkheid om, met instemming van het bevoegd gezag, voorzieningen te treffen.

Omdat het onderwijs in Caribisch Nederland eerst een periode van aanpassing aan de nieuwe situatie zal moeten ondergaan, ligt in de eerste jaren de nadruk in het toezicht op het monitoren van de kwaliteitsverbetering op basis van een verbeterplan van de school. Dit verbeterplan is de leidraad voor de inspectie om de voortgang te monitoren en daarover te rapporteren in termen van voldoende dan wel onvoldoende progressie. Daarbij hanteert de inspectie als uitgangspunt dat de scholen uiterlijk per 1 augustus 2016 aan de basiskwaliteit, zoals beschreven in dit document, voldoen.

In voorliggende publicatie wordt om bovenstaande reden bij de kwaliteitskenmerken aangegeven of ook sprake is van een wettelijk voorschrift. Deze kenmerken zijn rood gekleurd. Tevens wordt aangegeven op welk moment de basiskwaliteitseisen van toepassing worden geacht en dus in het toezicht worden betrokken.

Per sector en per kwaliteitskenmerk wordt hieronder aangegeven op welke termijn deze gerealiseerd zouden moeten zijn. In beginsel zijn er drie termijnen waarop kwaliteitskenmerken van kracht worden:

1. *Onmiddellijk per 10 oktober 2010.* Het betreft in dit geval kwaliteitskenmerken die universeel zijn en niet direct gekoppeld aan de oude of de nieuwe wetgeving.
2. *1 augustus 2011* omdat er wettelijke voorschriften aan zijn gekoppeld die ook op die datum van kracht worden.
3. *Uiterlijk op 1 augustus 2016.* Dit betreft veelal kwaliteitskenmerken die onder het verbeterprogramma vallen of waarvoor de voorwaarden, om ze te realiseren, nog niet (volledig) aanwezig zijn. De scholen op de eilanden in Caribisch Nederland krijgen maximaal vijf jaar de tijd en ondersteuning om aan deze eisen te voldoen.

Tot slot wordt een overzicht gegeven van de deugdelijkheidseisen uit de sectorwetten die een hoge prioriteit hebben wat betreft de correcte uitvoering door de scholen en daarom ook in het onderwijstoezicht dezelfde prioriteit hebben.

1 Basiskwaliteit in het primair en voortgezet onderwijs

1.1 Wat is basiskwaliteit?

Onder basiskwaliteit wordt verstaan: de mate waarin de scholen voldoen aan de minimale eisen die gesteld worden aan de kwaliteit van 1) het leerstofaanbod, 2) de onderwijstijd, 3) het pedagogisch-didactisch handelen van leraren, 4) het schoolklimaat, 5) de leerlingzorg en 6) de leerprestaties.

Deze zes kwaliteitsdomeinen hangen, blijkens wetenschappelijk onderzoek¹, in hoge mate samen met het bereiken van goede leerprestaties. Daarom worden deze gerekend tot de basiskwaliteit van het onderwijs. Deze zijn ook terug te vinden in de waarderingskaders van de Inspectie van het Onderwijs en gelden voor alle scholen voor basis-, voortgezet- en beroepsonderwijs. Zij zullen ook een belangrijke rol gaan spelen in het toezicht op het onderwijs op de scholen in Caribisch Nederland.

Deze kwaliteitseisen zullen achtereenvolgens per onderwijssector worden toegelicht. Ook de voorwaarden waaronder deze basiskwaliteit kan worden bewaakt, geborgd en verbeterd is van groot belang voor het realiseren van basiskwaliteit. Daartoe worden gerekend: onderwijskundig leiderschap, bestuurskracht en het gebruik van een kwaliteitszorgsysteem.

1.2 Leerstofaanbod

1.2.1 Primair onderwijs

Bij het leerstofaanbod in het *primair onderwijs* gaat het om de vraag of de onderwijs- en leermiddelen zijn gebaseerd op moderne onderwijskundige en vakdidactische principes met betrekking tot de inhoud en de structurering van het leer- en vormingsgebied. De wetgever eist dat het leerstofaanbod voldoet aan de kerndoelen die voor de scholen in Caribisch Nederland gaan gelden. Ook is van belang dat het aanbod in voldoende mate is afgestemd op leerlingen met taal- en leerproblemen en dat het aanbod wordt aangeboden tot en met het niveau van groep 8. Deze kwaliteitskenmerken² zijn vooral van toepassing op de basisvaardigheden voor rekenen/wiskunde en taal.

---

1 Barber, M. & Mourshed, M. (2007). *How the world's best-performing school systems come out on top*. New York: McKinsey & Company. Creemers, B.P.M. & Kyriakides, L. (2008). *The dynamics of educational effectiveness: a contribution to policy, practice and theory in contemporary schools*. London: Routledge. Janssens, F.J.G., Vosse, A. & Reezigt, G. (2006). *Wetenschappelijke onderbouwing van het waarderingskader PKO: een evidence-based benadering*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs. Janssens, F.J.G. (2006). *De onderwijsinspectie komt op bezoek*. Alphen a/d Rijn: Kluwer. Scheerens, J., Seidel, T., Witziers, B., Hendriks, M., & Doornekamp, G. (2006). *Positioning and validating the supervision framework*. Enschede: Universiteit Twente.

2 Kwaliteitskenmerken met een rode kleur zijn verankerd in een sectorwet en hebben daarom ook de status van deugdelijkheidseis.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Bij de aangeboden leerinhouden voor (Nederlandse) taal en rekenen/wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.</i>	Er zal geïnventariseerd moeten worden in welke mate het huidige leerstofaanbod in de scholen voor funderend onderwijs overeenstemt met de kerndoelen. Handhaving is pas mogelijk als het beschikbare aanbod in voldoende mate de kerndoelen dekt.	Uiterlijk in 2016. Zo spoedig mogelijk te beginnen met taal- en rekenonderwijs.
<i>De leerinhouden voor (Nederlandse) taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.</i>	Dit betekent dat de leerinhouden van leerjaar 8 aan tenminste 90 procent van de leerlingen (uitgezonderd de leerlingen met een advies voor LWOO en praktijkonderwijs) zijn aangeboden.	01-08-2011
<i>De school met een substantieel aantal leerlingen met een taalachterstand biedt bij (Nederlandse) taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen.</i>	De school zet voor leerlingen met een taalachterstand een aanbod in dat gericht is op het vergroten van de woordenschat en/of een T2- of VT- aanbod dat past bij de specifieke taalbehoeften van deze leerlingen.	01-08-2011

1.2.2

Voortgezet onderwijs

Ook bij het leerstofaanbod in het *voortgezet onderwijs* gaat het om de vraag of de onderwijs- en leermiddelen zijn gebaseerd op moderne onderwijskundige en vakdidactische principes met betrekking tot de inhoud en de structurering van het leer- en vormingsgebied. De wetgever eist dat het leerstofaanbod in de onderbouw voldoet aan de kerndoelen die voor Caribisch Nederland gaan gelden. Voor de bovenbouw is dekking met het examenprogramma noodzakelijk. Ook is van belang dat het aanbod in voldoende mate is afgestemd op leerlingen met taal- en leerproblemen. Deze kwaliteitseisen zijn vooral van toepassing op de examenvakken.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>De aangeboden leerinhouden in de onderbouw voldoen aan de wettelijke vereisten.</i>	Er zal geïnventariseerd moeten worden in welke mate het huidige leerstofaanbod in de scholen voor voortgezet onderwijs overeenstemt met de kerndoelen. Handhaving is pas mogelijk als het beschikbare aanbod in voldoende mate de kerndoelen dekt.	01-08-2011 te beginnen bij het 1 ^{ste} leerjaar.
<i>De aangeboden leerinhouden in de bovenbouw zijn dekkend voor de examenprogramma's.</i>	Ofschoon voor de examens een overgangperiode geldt, gaat de huidige examensystematiek door. Ook de huidige bovenbouwprogramma's moeten voldoen aan de vigerende examenprogramma's.	10-10-2010
<i>De school met een substantieel percentage taalzwakke leerlingen heeft bij alle vakken een aanbod aan leerinhouden dat past bij de talige onderwijsbehoeften van deze leerlingen.</i>	De school zet voor leerlingen met een taalachterstand een aanbod in dat gericht is op het vergroten van de woordenschat en/of een T2- of VT- aanbod dat past bij de specifieke taalbehoeften van deze leerlingen.	01-08-2011

1.3 Onderwijstijd

Bij onderwijstijd gaat het in eerste instantie om de vraag of de school zich houdt aan de wettelijk voorgeschreven onderwijstijd. In tweede instantie gaat het om de verhouding tussen de geplande en de gerealiseerde onderwijstijd, de verhouding tussen de kernvakken en de andere leer- en vormingsgebieden uit het curriculum en om de vraag of de onderwijstijd voldoende is afgestemd op de onderwijsbehoeften van leerlingen.

Leerlingen hebben tijd nodig om zich het leerstofaanbod eigen te maken en er ervaring mee op te doen. Leertijd vormt een belangrijke schakel tussen het leerstofaanbod en de resultaten die leerlingen behalen. Bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs wordt aandacht besteed aan drie elementen van tijd.

Als eerste wordt de onderwijstijd bekeken die de school in haar programma opneemt. Is die voor leerlingen voldoende om zich het leerstofaanbod eigen te maken? Als tweede wordt bij de leertijd gekeken of de leerlingen die ook echt krijgen. Wat blijft in de praktijk van de geprogrammeerde tijd over en wat gaat daarvan af door bijvoorbeeld lesuitval of gebrekkig klassenmanagement? Zet de school de beschikbare tijd efficiënt in? Welke maatregelen neemt de school om lesuitval te voorkomen en welk verzuimbeleid voert zij?

En als derde wordt gekeken naar de mate waarin de school rekening houdt met het verschil in de manier waarop en het tempo waarin leerlingen zich het leerstofaanbod eigen maken. Bepaalde groepen leerlingen zijn door hun mogelijkheden of

belemmeringen gebaat bij gerichte afstemming van de tijd voor onderwijs en leren op hun onderwijsbehoeften.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De geplande onderwijstijd in het basisonderwijs voldoet aan de wettelijke voorschriften.</i></p>	<p>Aantal uren over 8 leerjaren: 7.520 uur</p> <p>Volgens de wet kunnen scholen er, onder bepaalde voorwaarden, voor kiezen de schooltijden voor alle leerjaren gelijk te trekken, zodat alle groepen in hetzelfde schooljaar evenveel uur onderwijs ontvangen.</p> <p>Als een school daarvoor kiest dan zal de school een rooster moeten maken waarbij alle leerlingen per schooljaar ten minste 940 uur onderwijs ontvangen; gedurende acht jaar is dat 8 x 940 uur = 7.520 uur.</p> <p>Als een school kiest voor een verschillend aantal uren in de onder- en de bovenbouw geldt dat leerlingen in de eerste vier jaren ten minste 3.520 uur les krijgen (gemiddeld 880 uur per schooljaar) en in de laatste vier schooljaren ten minste 3.760 uur (gemiddeld 940 uur per schooljaar). De resterende 240 uur kunnen scholen onderbrengen bij ofwel de leerjaren 1 t/m 4, ofwel de leerjaren 5 t/m 8, ofwel gedeeltelijk de leerjaren 1 t/m 4 en gedeeltelijk de leerjaren 5 t/m 8.</p> <p>Aantal dagen per week</p> <p>In een schoolweek wordt aan de leerjaren 3 t/m 8 in beginsel op vijf dagen onderwijs gegeven. Dit uitgangspunt geldt niet voor de leerjaren 1 en 2; leerlingen uit de groepen 1 en 2 kunnen dus een weekrooster hebben dat structureel uitgaat van vier of nog minder schooldagen.</p> <p>Scholen mogen niettemin voor de groepen 3 tot en met 8 maximaal zeven keer per jaar een vierdaagse schoolweek inroosteren.</p> <p>Scholen mogen in principe voor de groepen 3 tot en met 8 geen driedaagse of nog kortere schoolweken inroosteren. Niettemin kan het voorkomen dat scholen het gewenst achten voor de ontwikkeling van de school bij uitzondering een tweedaagse studiebijeenkomst voor het team te beleggen. Indien deze is opgenomen in de jaarplanning, overeengekomen met de medezeggenschapsraad en gecommuniceerd met de ouders, wordt dit toegestaan mits daarmee het aantal van zeven vierdaagse schoolweken niet wordt overschreden.</p> <p>Een algemene uitzondering op de regel dat er voor de groepen 3 t/m 8 op ten minste vijf dagen onderwijs moet worden gegeven en op de regel dat er voor die groepen maximaal zeven vierdaagse schoolweken mogen zijn, vormen de weken waarin een algemene feestdag valt of waarin naar plaatselijk gebruik traditioneel een vrije dag wordt gegeven. Te denken valt aan de week waarin Koninginnedag of de Koninkrijksdag valt. In die gevallen kan er ook een schoolweek van drie dagen of nog korter voorkomen. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als scholen de paasvakantie op Goede Vrijdag laten beginnen of als men niet alleen op de donderdag van Hemelvaart gesloten is, maar ook op de daaropvolgende vrijdag.</p>	<p>01-08-2011</p>

<i>De geplande onderwijstijd in het voortgezet onderwijs voldoet aan de wettelijke voorschriften.</i>	Aantal uren per jaar 1.040 klokuren per schooljaar in de onderbouw, 1.000 klokuren in de bovenbouw en 700 in het examenjaar. In het PRO elk jaar 1.000 uur.	01-08-2011
---	---	------------

1.4 Het schoolklimaat

Het schoolklimaat richt zich op het uitdagende karakter van het onderwijs, de veiligheid op school en op de respectvolle omgang tussen leraren en leerlingen. Ouders/verzorgers laten de sfeer op school, de veiligheid en het hanteren van duidelijke regels vaak zwaar meewegen bij de schoolkeuze. Belangrijk is daarbij hoe personeelsleden en leerlingen met elkaar omgaan en de manier waarop personeelsleden betrokken zijn bij het wel en wee van leerlingen. Ouders/verzorgers en leerlingen moeten er van op aan kunnen dat leerlingen gelijk en rechtvaardig worden behandeld. Daarom wordt ook naar het beleid gekeken dat de school heeft om pestgedrag en discriminatie tegen te gaan, welke omgangsregels er zijn gesteld en hoe deze worden gehandhaafd.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.</i>	<p>Van inzicht in de beleving van de sociale veiligheid is sprake als de school minimaal eens per twee jaar de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeelsleden systematisch in kaart brengt. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren via anonieme vragenlijsten, meedoen aan een monitor, aan de hand van panelgesprekken met representatieve groepen, door middel van functioneringsgesprekken met personeelsleden waarin dit thema systematisch aan de orde komt.</p> <p>Van inzicht in incidenten is verder sprake als de school jaarlijks alle schoolgebonden incidenten die de psychische of fysieke veiligheid van leerlingen en personeel aantasten op enigerlei wijze registreert (of een beargumenteerde selectie van schoolgebonden incidenten).</p> <p>Het is belangrijk dat scholen hun gegevens ook analyseren, met het oog op evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid.</p> <p>Een noodzakelijke voorwaarde is dat de school een veiligheidsbeleid voert en een veiligheidsplan heeft.</p>	01-08-2011
<i>Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.</i>	<p>Uit ouder/verzorger-, team- en leerlingenquêtes komt naar voren dat buiten de lessen (bij in- en uitgaan van de school, tijdens de pauzes en bij buitenschoolse activiteiten) leerlingen en personeel positief met elkaar omgaan. Dit blijkt uit de respectvolle benadering én de wederzijdse betrokkenheid.</p> <p>Ook blijkt dit uit het ontbreken van negatieve persoonlijke opmerkingen, uit het voorkomen van pestgedrag, het tegengaan van discriminatie en een adequaat optreden als de genoemde zaken wel aan de orde zijn. Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	10-10-2010

<p><i>De mentoren in het voortgezet onderwijs stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.</i></p>	<p>De wijze waarop de mentoren hun taak uitvoeren is essentieel in de begeleiding van de leerlingen. De mentor volgt dan ook alle leerlingen en niet slechts een deel van hen dat extra begeleiding nodig heeft.</p> <p>De begeleiding is zodanig dat leerlingen op hun niveau en in hun tempo kunnen werken en dat ze gemotiveerd worden voor deelname aan het onderwijs. Zo nodig spreken de mentoren hun collega leraren daarop aan.</p> <p>Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	<p>10-10-2010</p>
---	---	-------------------

1.5 Het pedagogisch-didactisch handelen

Het pedagogisch-didactisch handelen heeft betrekking op de kwaliteit van de lessen, met name op het terrein van de kernvakken. Daarbij wordt gelet op de structuur van de lessen, de aandacht voor de zelfstandigheid van de leerlingen, de instructietaal en de mate waarin de leraar de leerlingen bij de les betreft. Onderwijs staat of valt met de man of vrouw voor de klas. Goede leraren weten hun leerlingen met aantrekkelijk onderwijs bij de les te houden. Aantrekkelijk onderwijs biedt duidelijkheid en structuur en is tegelijkertijd afwisselend en uitdagend. Dergelijk onderwijs heeft positieve effecten op de leerprestaties van leerlingen. Een goede relatie tussen leraar en leerlingen is ook van belang. Een omgeving waarin leerlingen zich veilig voelen en zelfvertrouwen krijgen, bevordert dat een leerling zich uiteindelijk zelfstandig en onder eigen verantwoordelijkheid verder kan ontwikkelen.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.</i></p>	<p>De uitleg is duidelijk en beknopt. De leraren actualiseren de voorkennis, blikken terug op voorafgaande lessen, leggen uit in logische stappen, gebruiken geschikte voorbeelden en visualiseren voldoende. De leraren vatten de uitleg regelmatig samen en bieden de leerlingen de gelegenheid vragen te stellen.</p> <p>Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	<p>10-10-2010</p>
<p><i>De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.</i></p>	<p>Om een taakgerichte werksfeer te realiseren zorgen leraren voor een goede structuur in de onderwijsactiviteiten, zorgen zij voor een ordelijk verloop van het onderwijsleerproces, een doelmatig klassenmanagement en maken zij de leerlingen duidelijk in verschillende onderwijsleersituaties welke leerhouding (luisterend, actief) van hen wordt verwacht. Zodoende heerst er rust en orde waarin goed geluisterd en geconcentreerd gewerkt kan worden.</p> <p>Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	<p>10-10-2010</p>
<p><i>De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijs-</i></p>	<p>De gehanteerde didactiek (leerstof, uitleg, leermiddelen, werkvormen) is voldoende uitnodigend voor de leerlingenpopulatie in kwestie om te bewerkstelligen dat de leerlingen geconcentreerd in</p>	<p>10-10-2010</p>

<i>activiteiten.</i>	<p>de les bezig zijn, taakgericht werken of vragen stellen en beantwoorden. Er is een functionele interactie tussen leraar en leerling of tussen de leerlingen onderling. Als norm kan gelden dat ten minste 75 procent van de leerlingen bij de les is.</p> <p>Het klassenmanagement moet mogelijk maken dat alle leerlingen verder kunnen werken en niet hoeven te wachten. Verder moeten er afspraken gelden over rondlopen, het aanspreken van elkaar en het geluidsniveau. Ook hier geldt de norm dat ten minste 75 procent van de leerlingen bij de les moet zijn.</p> <p>Voorts moet voorkomen worden dat leerlingen 'meeliften' op de inzet van anderen. De persoonlijke planning of taakverdeling kan hiervoor een indicatie geven.</p> <p>Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	
----------------------	--	--

1.6 Zorg en begeleiding

Onder zorg en begeleiding wordt verstaan de planmatigheid van de zorg voor leerlingen die bijzondere aandacht nodig hebben, de signalering van leer- en ontwikkelingsproblemen en de evaluatie ervan. De school begeleidt leerlingen systematisch tijdens hun schoolloopbaan en bij de keuze voor vervolgonderwijs en zorgt voor een systematische begeleiding van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Via het verbeterprogramma is en wordt de nodige aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van zorg en begeleiding op de scholen in Caribisch Nederland. Alle scholen beschikken sinds 2010 over een HBO-opgeleide Intern Begeleider of Zorgcoördinator. Er zijn toetsen beschikbaar waarmee de vorderingen van leerlingen kunnen worden gevolgd. Ondersteuning is en wordt geboden bij het opzetten van een Samenwerkingsverband en een Expertisecentrum Onderwijszorg.

Individuele aandacht voor leerlingen wordt steeds belangrijker. Van de school wordt gevraagd het onderwijs af te stemmen op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen en op hun mogelijkheden. Daar is een goed werkend geheel van activiteiten en voorzieningen voor nodig: een samenhangend systeem voor zorg en begeleiding. Voor goede zorg en begeleiding van de schoolloopbaan is het systematisch volgen van de vorderingen en de ontwikkeling van leerlingen een vereiste. Daarvoor is een samenhangend systeem van instrumenten en procedures nodig om de prestaties en ontwikkeling van de leerlingen te volgen.

Naast deze algemene begeleiding van alle leerlingen vragen leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften extra aandacht. Via de gegevens van het leerlingvolgsysteem kan zij eventuele (leer)problemen vroegtijdig opmerken en erop inspelen. De school baseert de begeleiding van deze leerlingen op de hulpvragen die zij hebben en zorgt voor een effectieve vorm van extra begeleiding.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.</i></p>	<p>De leer- en ontwikkelingsprogressie van leerlingen wordt gewaardeerd door een pakket van instrumenten, dat passend is bij de kenmerken van de leerlingenpopulatie.</p> <p>Het gaat dan om genormeerde, valide en betrouwbare toetsen ten minste op het gebied van de kernvakken, aangevuld met gestructureerde observaties en methodegebonden toetsen. Over het gebruik van deze instrumenten en de interpretatie van de verkregen gegevens zijn op teamniveau afspraken gemaakt.</p> <p>Zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs is een begin gemaakt met de ontwikkeling en het gebruik van een systeem van instrumenten en procedures. Dit systeem vergt echter nog doorontwikkeling en scholing. Verder is het van belang dat de scholen over een schooladministratiesysteem kunnen beschikken.</p> <p>Dit alles neemt niet weg dat de scholen, met de instrumenten die reeds in gebruik zijn genomen, de vorderingen van de leerlingen kunnen volgen.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>De leerlingen die dat nodig blijken te hebben, krijgen extra zorg: De school voert de zorg planmatig uit.</i></p>	<p>De leraren en/of betrokken functionarissen stellen op basis van de analyse een handelingsplanning op. Uit de praktijk van de onderwijsactiviteiten en uit het leerlingdossier blijkt dat consequent wordt gewerkt aan de uitvoering van de handelingsplanning.</p> <p>De handelingsplanning stuurt het handelen van de teamleden, zowel uit het oogpunt van planning als uit het oogpunt van handelen.</p> <p>Met de komst van Interne Begeleiders en Zorgcoördinatoren is een belangrijke voorwaarde gecreëerd om te komen tot vroegtijdige signalering, diagnostisering en remediëring van leerlingen met leer- en gedragsproblemen.</p> <p>Onder een planmatige uitvoering van de zorg dient te worden verstaan dat de school op basis van de analyse van de leer- en gedragsproblemen een handelingsplanning opstelt. Uit de praktijk van de onderwijsactiviteiten en uit het leerlingdossier blijkt dat consequent wordt gewerkt aan de uitvoering van de handelingsplanning.</p> <p>Het bovenstaande vergt verdere scholing, maar verwacht mag worden dat van de – inmiddels gesignaleerde zorgleerlingen – de handelingsplanning in gang is gezet.</p>	<p>01-08-11</p>

1.7 Leerprestaties

Om na te gaan wat het niveau van de prestaties van de leerlingen is, heeft de school instrumenten nodig waarmee dat niveau kan worden vastgesteld: toets- en examenresultaten, de in-, door- en uitstroomgegevens van leerlingen, het 'zittenblijven' en de verwijzing naar het vervolgonderwijs. Voor het voortgezet

onderwijs geldt dat met name de examenresultaten van belang zijn voor de beoordeling van het niveau van de leerprestaties, terwijl voor het primair onderwijs geldt dat ook naar tussentijdse resultaten wordt gekeken.

Een belangrijke vraag is natuurlijk wat op de scholen in Caribisch Nederland van de leerprestaties mag worden verwacht. Net zoals dat in Europees Nederland het geval is behoren die prestaties op het niveau te liggen dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht. Om dat niveau te kunnen bepalen zijn thans nog onvoldoende langjarige gegevens beschikbaar. Aan de Onderwijsinspectie zal worden gevraagd een voorstel te doen om tijdig tot een acceptabele norm te komen in overleg met het scholenveld in Caribisch Nederland.

Basisonderwijs

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.</i>	Er zijn nog onvoldoende gegevens beschikbaar over de prestaties op de scholen in Caribisch Nederland om tot een norm te komen die overeenstemt met 'het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht'. De bedoelde norm moet onder de verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie worden ontwikkeld.	Uiterlijk op 01-08-2016
<i>De resultaten van de leerlingen voor (Nederlandse) taal en voor rekenen/wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht.</i>	Er zijn nog onvoldoende gegevens beschikbaar over de prestaties op de scholen in Caribisch Nederland om tot een norm te komen die overeenstemt met 'het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht'. De bedoelde norm moet onder de verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie worden ontwikkeld.	Uiterlijk op 01-08-2016

Voortgezet onderwijs

Basiskwaliteit vmbo, havo en vwo	Toelichting	Ingangsdatum
<i>De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.</i>	Er zijn nog onvoldoende gegevens beschikbaar over de prestaties op de scholen in Caribisch Nederland om tot een norm te komen die overeenstemt met 'het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht'. De bedoelde norm moet onder de verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie worden ontwikkeld.	Uiterlijk op 01-08-2016
<i>De leerlingen lopen weinig vertraging</i>	Er zijn nog onvoldoende gegevens beschikbaar over de vertraging op de scholen in Caribisch	Uiterlijk op 01-08-2016

<p><i>op in de bovenbouw van de opleiding waarin ze zijn geplaatst</i></p>	<p>Nederland om tot een norm te komen. De bedoelde norm moet onder de verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie worden ontwikkeld.</p>	
<p><i>De leerlingen van de opleiding (vmbo, havo of vwo) behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.</i></p>	<p>Er zijn nog onvoldoende gegevens beschikbaar over de examenprestaties op de scholen in Caribisch Nederland om tot een norm te komen die overeenstemt met wat van de leerlingen mag worden verwacht. De bedoelde norm moet onder de verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie worden ontwikkeld.</p>	<p>Uiterlijk op 01-08-2016</p>
<p><i>Bij de opleiding (vmbo, havo of vwo) zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen (SE) en het cijfer voor het centraal examen (CE) van een aanvaardbaar niveau.</i></p>	<p>Een opleiding heeft een 'groot verschil', als het SE-cijfer meer dan een half punt hoger is dan het CE-cijfer en een 'zeer groot verschil', als het SE-cijfer meer dan 1.0 punt hoger is dan het CE-cijfer.</p>	<p>10-10-2010</p>
<p>Praktijkonderwijs <i>Voor het praktijkonderwijs wordt uitgegaan van het leerrendement van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Het betreft hier de vraag in hoeverre leerlingen met specifieke leerachterstanden en/of een meer dan gemiddelde zorgbehoefte na het tweede leerjaar in staat zijn zich naar verwachting verder te ontwikkelen op de betreffende opleiding aan de hand van een uitstroomprofiel dat de school heeft opgesteld.</i> <i>Voor het praktijkonderwijs gaat het om de mate waarin de school vorm en inhoud geeft aan een individuele leerroute en begeleiding van</i></p>	<p>Verwacht wordt dat de school de ontwikkelingen van de leerlingen volgt en beoordeelt. Bij de invoering van het praktijkonderwijs en de begeleiding vanuit Europees Nederland dienen criteria hiervoor, in samenhang met de introductie van de uitstroommonitor, te worden ontwikkeld.</p>	<p>Uiterlijk op 01-08-2016</p>

<p><i>haar leerlingen.</i></p> <p><i>De bedoeling is dat de individuele leerroute is verbonden met een individueel uitstroomprofiel.</i></p>		
--	--	--

2 Borging basiskwaliteit

2.1 Kwaliteitszorg

Een goede school bewaakt systematisch de kwaliteit van het onderwijs en neemt maatregelen om de kwaliteit te behouden en zo nodig te verbeteren. Kwaliteitszorg is geen onderdeel van de basiskwaliteit, maar is wel een belangrijke voorwaarde voor het bereiken en behouden ervan. In die situaties waarin scholen (nog) niet aan de basiskwaliteit voldoen, betreft de Onderwijsinspectie ook de kwaliteitszorg in haar oordeel. Als immers aan (een onderdeel van) de basiskwaliteit niet is voldaan, terwijl de voorwaarden daarvoor wel aanwezig zijn, dan speelt de vraag of de school er zelf alles aan heeft gedaan om de basiskwaliteit te realiseren. Het kwaliteitszorgsysteem van de school is daarvoor een belangrijke aanwijzing.

Centraal binnen de kwaliteitszorg staan de opvattingen van de school over wat zij zelf kwalitatief goed onderwijs vindt. Ook houdt zij rekening met de kenmerken van de leerlingen en met wensen en verwachtingen die bijvoorbeeld ouders/verzorgers hebben over de kwaliteit van het onderwijs. De school vertaalt haar opvattingen over goed onderwijs in concreet geformuleerde doelen. Zij stelt deze doelen met name voor de leerprestaties en voor het pedagogisch-didactisch handelen. De school gebruikt haar doelen om daarmee haar eigen accenten in de opvatting van goed onderwijs duidelijk te maken.

De school gaat systematisch na of zij deze doelen ook bereikt. Systematisch wil zeggen dat de school regelmatig met procedures, instrumenten en criteria de kwaliteit van haar onderwijs evalueert. Op basis van systematische evaluatie formuleert de school doelen om haar onderwijs verder te verbeteren. Daarbij is van belang dat de school ook nagaat in hoeverre de personele en materiële middelen de onderwijsverbetering mogelijk maken. Een en ander levert een verbetertraject voor de langere termijn op, met concrete activiteiten en maatregelen voor de korte termijn. Bewaken van de kwaliteit houdt in dat de school nagaat of de verbeteractiviteiten effect hebben. De school communiceert daar open over.

Samengevat: goede kwaliteitszorg is geen nattevingerwerk, maar wordt systematisch aangepakt. Dat moet blijken uit regelmaat in de evaluatie en in de verbeteractiviteiten, uit een duidelijke aansturing door het management en uit maatregelen om de kwaliteit te waarborgen. Kortom: een klimaat waarin het voortdurend bezig zijn met kwaliteitsverbetering als een noodzakelijk en vanzelfsprekend onderdeel van het werk wordt gezien.

2.2 Onderwijskundig leiderschap

De kwaliteit van het onderwijs staat of valt niet alleen met de man of vrouw voor de klas, maar ook de schoolleiding is een belangrijke kwaliteitsbevorderende factor, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek.

Onderwijskundig leiderschap schept draagvlak voor de kwaliteitszorg binnen alle geledingen. Er moeten voldoende overlegmomenten zijn. Het overleg is dan gericht op kwaliteitsverbetering, biedt ruimte voor reflectie op inhoudelijke en

organisatorische zaken en houdt rekening met de verschillende taken en verantwoordelijkheden.

De schoolleiding legt de taakstelling, de verantwoordelijkheden en de gewenste effecten voor de diverse activiteiten duidelijk vast. Daarbij zorgt zij voor voldoende faciliteiten voor de uitvoering.

Tevens controleert de leiding regelmatig de voortgang, stuurt zo nodig bij en draagt zorg voor de verantwoording van de aanpak van het kwaliteitsbeleid aan het bevoegd gezag.

Bij de inzet van het personeel voor de schoolontwikkeling (kwaliteitsontwikkeling) houdt de schoolleiding rekening met individuele scholingswensen en het integraal personeelsbeleid. De schoolleiding informeert regelmatig bij personeelsleden hoe het loopt, neemt hun ideeën en suggesties serieus en toont regelmatig waardering voor personeelsleden die hun werk goed doen.

De schoolleiding maakt tijdig problemen bespreekbaar die kunnen optreden bij de uitvoering van hun werk en treedt adequaat op bij conflicten die zich op school voordoen. Daarbovenop zorgt de schoolleiding ervoor dat de medewerkers hun kwaliteiten maximaal willen inzetten voor de school, zich willen verbeteren en met en van elkaar willen leren. Zij voelen zich verantwoordelijk voor en betrokken bij het geheel. Zij zijn zich bewust van de sterke en zwakke kanten van de organisatie. Zij geven elkaar op constructieve wijze feedback en spreken elkaar aan op het nakomen van afspraken.

De professionele houding en ontwikkeling van het personeel is onderwerp van functionerings- en beoordelingsgesprekken. De schoolleiding biedt de personeelsleden de gelegenheid tot het volgen van scholing, deskundigheidsbevordering, vaardigheidstrainingen, intervisie et cetera.

2.3 Schoolbestuur

Het schoolbestuur geeft dan weliswaar zelf geen les, maar is wel eindverantwoordelijk voor alles wat er in de school gebeurt en voor het creëren van een stevige maatschappelijke positie van de school. Dat betekent het schoolbestuur verantwoordelijk is voor het strategisch kwaliteitsbeleid van de school, het personeelsbeleid en het financieel beleid van de school. Het schoolbestuur dient daarom voldoende inzage te hebben in de eventuele risico's die de school op deze terreinen loopt. Het moet kunnen aantonen dat de school voldoet aan de wettelijke voorschriften.

Het bestuur verzamelt gegevens over, analyseert en waardeert de kwaliteit van het onderwijs, gaat na of er doelen zijn gesteld voor de onderwijskwaliteit, stimuleert en begeleidt de realisatie van de doelen, draagt zorg voor regelmatige meting en evaluatie en – bovenal – onderneemt waar nodig planmatig actie.

Het bestuur is of wordt³ ook verantwoordelijk voor het vaststellen van:

1. het schoolplan (4-jaarlijks) en voor verzending aan de inspectie;
2. de schoolgids (jaarlijks) en de uitreiking ervan aan de ouders;
3. het jaarverslag;
4. het eilandelijk zorgplan in het samenwerkingsverband;
5. het managementstatuut voor de directie;

---

³ Afhankelijk van de termijn waarop de wettelijke voorschriften in Caribisch Nederland van kracht worden.

6. het leerlingstatuut;
7. het personeelsbeleid (formatie van verschillende categorieën personeel, voldoen aan bepalingen benoembaarheid leidinggevenden, leraren, ondersteunend personeel).

Verder heeft het bestuur wettelijk verankerde taken op het terrein van de leerplichtwet, zoals verzuimregistratie en meldingen van schorsingen en verwijderingen van leerlingen en de klachtenregeling voor ouders.

3 Deugdelijkheidseisen en handhaving

Ofschoon niet alle wettelijke voorschriften uit een sectorwet zich direct laten vertalen in een van de bovenstaande kenmerken van basiskwaliteit, betekent dit niet dat deze voorschriften minder belangrijk zijn. De wetgever gaat er vanuit dat de scholen in Caribisch Nederland zich binnen een redelijke termijn aan deze sectorwetten houden. Maar zoals dat voor de basiskwaliteit geldt, zijn er binnen een sectorwet ook voorschriften die een hogere handhavingsprioriteit hebben dan andere. Een hoge prioriteit krijgen de wettelijke voorschriften uit de volgende drie categorieën:

1. Voorschriften die direct samenhangen met de *realisering van de basiskwaliteit*. De realisering van het een gaat samen met die van de ander. Een voorbeeld van een voorschrift dat direct verband houdt een goede basiskwaliteit is de regelgeving rond het leerstofaanbod in het primair- en voortgezet onderwijs en de examens in het voortgezet- en beroepsonderwijs. Een ander voorbeeld betreffen de voorschriften rond de leerlingzorg op school en op eilandelijk niveau. Ook de bevoegdheden van leraren is een belangrijk aspect voor het realiseren van de basiskwaliteit, evenals het realiseren van voldoende onderwijstijd.
2. Voorschriften die betrekking hebben op de *toegankelijkheid van het onderwijs*, zoals in- en uitschrijven van leerlingen, schorsen en verwijderen, de leerlingzorg, de ouderbijdrage en de gratis schoolboeken voor het voortgezet onderwijs.
3. Voorschriften die direct te maken hebben met de *financiering van het onderwijs*. Al deze voorschriften hebben uiteraard een hoge prioriteit omdat ze de continuïteit van scholen en de kwaliteit van het onderwijs waarborgen. Deze worden echter in deze notitie buiten beschouwing gelaten.

Per sector en per categorie wordt hieronder aangegeven op welke termijn deze van kracht worden. In beginsel zijn er drie termijnen waarop voorschriften van kracht worden:

1. Onmiddellijk per *10 oktober 2010*. Dit betreft voorschriften die ook in de Landsverordeningen vermeld waren en dus ook in het jaar van de transitie van kracht blijven.
2. Per *1 augustus 2011* omdat het desbetreffende wetsartikel uit de nieuwe sectorwet op die datum van kracht is.
3. Uiterlijk *1 augustus 2016* omdat op het desbetreffende wetsartikel uit de nieuwe sectorwet op die datum van kracht wordt.

Basisonderwijs	Toelichting	Ingangsdatum
Leerstofaanbod	Aanbieden voor de voorgeschreven onderwijstijd.	01-08-2011
	Aanbieden van de wettelijk voorgeschreven leer- en vormingsgebieden.	01-08-2011
	Aanbieden van godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijk onderwijs.	10-10-2010
	Voor de school geldt de eis dat zij ten minste de kerndoelen bij haar onderwijsactiviteiten als aan het eind van het basisonderwijs te bereiken doelstellingen hanteert.	Uiterlijk 01-08-2016. Zo spoedig mogelijk beginnen met taal- en rekenonderwijs.
Leerlingzorg	Samenwerkingsverband (SWV) gericht op het maken van afspraken tussen alle scholen over het verlenen van	01-08-2011

	<p>passende zorg aan alle leerlingen op het eiland.</p> <p>Expertisecentrum onderwijszorg (EOZ) als voorziening die daadwerkelijk zorg verleent aan alle leerlingen waarvoor de school, waarbij de leerling is ingeschreven, geen toereikend aanbod heeft.</p> <p>Werken met handelingsplannen voor alle zorgleerlingen.</p>	<p>01-08-2011</p> <p>01-08-2011</p>
<i>Toegankelijkheid</i>	<p>Toepassen van twee instructietalen: Nederlands en Papiamentu resp. Engels.</p> <p>Toelatingsleeftijd, toelating en verwijdering van leerlingen en verblijfsduur.</p> <p>Geen weigering leerlingen op grond van godsdienstige gezindheid of levensbeschouwing bij onvoldoende gelegenheid openbaar onderwijs.</p> <p>Voorschriften uit de leerplichtwet voor zover deze betrekking hebben op de schoolbesturen, zoals verlenen van vrijstelling en melden schoolverzuim.</p> <p>De vrijwilligheid van de ouderbijdrage en de inzet van deze middelen voor schoolactiviteiten.</p>	<p>10-10-2010</p> <p>01-08-2011</p> <p>10-10-2010</p> <p>10-10-2010</p> <p>01-08-2011</p>
<i>Personeel</i>	Bevoegd- en bekwaamheidseisen directieleden en ander personeel.	01-08-2011

Voortgezet onderwijs	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Leerstofaanbod</i>	<p>Aanbieden van alle vormen van vo en de daaronder vallende afdelingen en leerwegen.</p> <p>Aanbieden voor de voorgeschreven onderwijstijd.</p> <p>Aanbieden van de wettelijk voorgeschreven leer- en vormingsgebieden.</p> <p>Aanbieden van godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijk onderwijs.</p> <p>Voor de school geldt de eis dat zij ten minste de kerndoelen bij haar onderwijsactiviteiten als aan het einde van de eerste twee leerjaren te bereiken doelstellingen hanteert.</p>	<p>01-08-2011</p> <p>01-08-2011</p> <p>01-08-2011</p> <p>10-10-2010</p> <p>01-08-2011 te beginnen bij het 1ste leerjaar.</p>
<i>Examens en diploma</i>	Alle voorschriften uit de Landsverordening vo tot de datum waarop voor de examens en diploma's de WVO BES geldt.	10-10-2010
<i>Leerlingzorg</i>	<p>Samenwerkingsverband (SWV) gericht op het maken van afspraken tussen alle scholen over het verlenen van passende zorg aan alle leerlingen op het eiland.</p> <p>Expertisecentrum onderwijszorg (EOZ) als voorziening die daadwerkelijk zorg verleent aan alle leerlingen waarvoor de school, waarbij de leerling is ingeschreven, geen toereikend aanbod heeft.</p> <p>Werken met behandelingsplannen voor alle zorgleerlingen.</p>	<p>01-08-2011</p> <p>01-08-2011</p> <p>01-08-2011</p>
<i>Toegankelijkheid</i>	<p>Toelatingsleeftijd, toelating, verwijdering voorwaardelijke bevordering van leerlingen en verblijfsduur.</p> <p>Geen weigering leerlingen op grond van godsdienstige gezindheid of levensbeschouwing bij onvoldoende gelegenheid openbaar onderwijs.</p>	<p>01-08-2011</p> <p>10-10-2010</p>

	Voorschriften uit de leerplichtwet voor zover deze betrekking hebben op de schoolbesturen, zoals vrijstelling en melden schoolverzuim.	10-10-2010
	De vrijwilligheid van de ouderbijdrage en de inzet van deze middelen voor schoolactiviteiten.	10-10-2010
	Gratis schoolboeken.	10-10-2010
<i>Personeel</i>	Bevoegd- en bekwaamheidseisen directieleden en andere personeel.	01-08-2011

4 Ondersteuning bij de implementatie

Om basiskwaliteit te realiseren en te voldoen aan de wettelijke voorschriften kunnen de besturen en de scholen in Caribisch Nederland op verschillende manieren worden ondersteund.

4.1 Ondersteuning vanuit het verbeterprogramma

Vanaf begin 2009 hebben de scholen ondersteuning vanuit het verbeterprogramma gekregen. In grote lijnen richt deze (lopende) ondersteuning zich op:

- De begeleide invoering van leerlingvolgtoetsen voor het funderend-, voorgezet en beroepsonderwijs;
- De opleiding van leraren tot intern begeleiders en zorgcoördinatoren;
- De aanschaf van leermiddelen voor het verlenen van zorg aan leerlingen met leerproblemen in de kernvakken;
- De begeleide invoering van Praktijkonderwijs (ProBes);
- Procesbegeleiding bij de oprichting van Samenwerkingsverbanden (SWV) en de inrichting van Expertisecentra onderwijszorg (EOZ).

Verder bestaat het voornemen de scholen (besturen en management) in 2011 te ondersteunen bij het opstellen en uitvoeren van het schoolspecifieke verbeterplan. Dit plan moet ook gericht zijn op de versterking van het veiligheids-, onderwijskundig- en kwaliteitszorgbeleid.

Via deze activiteiten wordt gericht geïnvesteerd in de verbetering van *het leerstofaanbod, de zorg en begeleiding, het schoolklimaat* en van (gegevens over) *de leerprestaties*.

4.2 Ondersteuning wetshandhaving

Om aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen worden de volgende vormen van ondersteuning aangeboden:

- *Curriculum-analyse*
De SLO is gevraagd te analyseren in welke mate het huidige feitelijke en (regionaal) beschikbare leerstofaanbod de kerndoelen dekt voor het primair onderwijs en voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Deze analyse moet uitwijzen of er voor de scholen in Caribisch Nederland voldoende leerstofaanbod beschikbaar is waarmee de scholen aan hun kerndoelverplichtingen kunnen voldoen.
- *Scholing*
Om aan de nieuwe hierboven beschreven wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen zal aan besturen en scholen scholing worden aangeboden in de kerndoelenproblematiek, de onderwijstijd, de toegankelijkheid, de examens en de bevoegdheids- en bekwaamheidseisen.
- *Compliance assistance*
De Inspectie van het Onderwijs zal de besturen en de scholen informatie bieden over de:
  - Werking van het toezicht, waaronder het handhavingsbeleid op het terrein van het leerstofaanbod;
  - Examens, de toegankelijkheid en de bevoegd- en bekwaamheden van het personeel;
  - De normering van de opbrengsten;
  - Wettelijk verplichte documenten, zoals schoolgids, schoolplan en zorgplan, door middel van het geven van adviezen over concepten van deze

documenten totdat de wettelijke verplichting geldt deze documenten aan de inspectie beschikbaar te stellen (1 augustus 2011).

Colofon

Publicatie

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht | Nederland
www.onderwijsinspectie.nl

Auteurs

Dr. L.S.J.M. Henkens
Prof. dr. F.J.G. Janssens
Mevr. drs. H. ten Brinke

Uitgave

Inspectienummer: 2011-02
ISBN: 978-90-8503-235-9
Postbus 51-nummer: 22PD2011G005

Deze publicatie is te downloaden van www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | maart 2011